

UCHWAŁA Nr XXVI/477/12
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 28 grudnia 2012 roku

w sprawie zatwierdzenia programu działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach na rok 2013.

Na podstawie art.3 ust.3 i art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 22 października 2004r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2004r. Nr 251, poz. 2507 z późn. zm.) uchwała się:

§ 1

Zatwierdza się program działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach na rok 2013 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

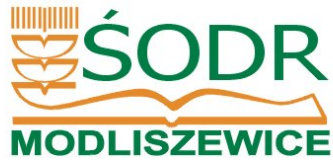
Wiceprzewodniczący Sejmiku

Mieczysław Gębski

UZASADNIENIE

W dniu 1 sierpnia 2009r. weszła w życie ustawa z dnia 23 stycznia 2009r o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009r. Nr 92, poz. 753) zmieniona ustawą z dnia 18 czerwca 2009r. (Dz. U. z 2009r. Nr 99, poz. 826) w wyniku której wojewódzkie jednostki doradztwa rolniczego zostały przekształcone w wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną. W myśl nowych zapisów organem, któremu podlegają te jednostki są właściwe sejmiki województw. Zgodnie z zapisem art. 12 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 22 października 2004r. o jednostkach doradztwa rolniczego Dz. U. z 2004r. Nr 251, poz. 2507 z późn. zm.) dyrektor jednostki doradztwa rolniczego przedkłada do zatwierdzenia organowi, któremu ta jednostka podlega, projekt programu działalności jednostki doradztwa rolniczego.

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXVI/477/12
Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 28.12.2012 r.

**ŚWIĘTOKRZYSKI OŚRODEK
DORADZTWA ROLNICZEGO
w Modliszewicach**

P R O G R A M

**DZIAŁALNOŚCI ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO
w Modliszewicach
na rok 2013**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
DZIAŁ SYSTEMÓW PRODUKCJI ROLNEJ, STANDARDÓW JAKOŚCIOWYCH I DOŚWIADCZALNICTWA	7
PRODUKCJA ROŚLINNA	8
PRODUKCJA ZWIERZĘCA	17
EKOLOGIA I OCHRONA ŚRODOWISKA	24
CENTRUM OGRODNICZE	30
DZIAŁ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, WIEJSKIEGO GOSPODARSTWA DOMOWEGO I AGROTURYSTYKI	36
DZIAŁ EKONOMIKI	43
DZIAŁ METODYKI DORADZTWA, SZKOLEŃ I WYDAWNICTW	49
WYDAWNICTWA I INFORMACJA	53
PODSUMOWANIE	55

WSTĘP

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach powołano jako Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny w 1968 roku. Obecnie Ośrodek działa w oparciu o ustawę z dnia 22.10.2004 roku o jednostkach doradztwa rolniczego, zamieszczoną w Dzienniku Ustaw nr 251 pod pozycją 2507 (z późniejszymi zmianami).

Na mocy ustawy z dnia 23.01.2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. nr 92, poz. 753) – od 01.08.2009 r. ŚODR Modliszewice stał się samorządową wojewódzką osobą prawną podległą Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego.

Struktura Ośrodka zawiera następujące działy merytoryczne:

- Dział Systemów Produkcji Rolnej, Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa z Sekcją Ekologii i Ochrony Środowiska,
- Dział Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki,
- Dział Ekonomiki,
- Dział Zastosowań Teleinformatyki,
- Dział Metodyki Doradztwa Szkoleń i Wydawnictw z Sekcją Wydawnictw i Informacji,
- w Sandomierzu Ośrodek posiada Oddział „Centrum Ogrodnicze”.

Podstawowe zadania stojące przed Ośrodkiem w 2013 roku to:

- prowadzenie działalności doradczej w rolnictwie,
- upowszechnianie nowych technologii i nowoczesnych metod gospodarowania,
- organizowanie i prowadzenie różnych form szkolenia dla rolników i mieszkańców wsi,
- prowadzenie działalności informacyjnej w aspekcie rozwoju obszarów wiejskich,
- pomoc rolnikom we wdrażaniu Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej.

Zadania ujęte w blokach problemowych wykonywane będą przez poszczególne komórki organizacyjne Ośrodka: działy merytoryczne, „Centrum Ogrodnicze” w Sandomierzu oraz 13 Powiatowych Zespołów Doradczych z zastosowaniem lub wykorzystaniem poszczególnych form pracy, a więc poprzez: doradztwo indywidualne i grupowe, demonstracje, pokazy, szkolenia, wydawnictwa oraz inne jak: konkursy, olimpiady i wystawy. Szereg informacji zawierać będzie strona internetowa Ośrodka www.sodr.pl, ulotki i broszury a także miesięcznik „Aktualności Rolnicze”.

Specjaliści zakładowi ŚODR prowadzić będą nadzór merytoryczny nad realizacją zadań przez doradców terenowych.

Realizowane przez Ośrodek zadania będą zgodne z ustawą o jednostkach doradztwa rolniczego, ze Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego i wynikają z potrzeb i oczekiwań rolników, a także z warunków gospodarowania: środowiskowych, ekonomicznych i społecznych.

Biorąc powyższe pod uwagę, wyznaczono następujące priorytety w realizacji zadań Ośrodka:

- udzielanie pomocy rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych ujętych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz w ramach płatności bezpośrednich a także informowanie rolników o założeniach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.
- wspieranie rolników w modernizacji gospodarstw pod względem technologicznym, technicznym i ekonomiczno-organizacyjnym oraz wdrażanie zasady wzajemnej zgodności,
- aktywizowanie społeczności wiejskiej w celu poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu w szczególności poprzez działania na rzecz rozwijania agroturystyki i turystyki wiejskiej, przy szerokim wykorzystaniu lokalnych warunków i możliwości,
- popularyzowanie ekologicznych metod produkcji rolnej, w ścisłym powiązaniu z zapewnieniem ochrony środowiska naturalnego,
- wskazywanie rolnikom możliwości polepszenia sytuacji ekonomicznej gospodarstw poprzez działania zespołowe w grupach producentów oraz rozwijanie przedsiębiorczości.

Treścią niniejszego opracowania są zadania planowane do realizacji w 2013 r. przez poszczególne komórki organizacyjne Ośrodka.

W poszczególnych dziedzinach zawarty jest krótki opis (charakterystyka) działalności oraz zestawienie tabelaryczne.

Realizacja zadań Ośrodka w 2013 roku uzależniona będzie od wysokości środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa oraz z działalności gospodarczej, głównie usług odpłatnych i pozyskiwanych w ramach różnorodnych programów zewnętrznych, o które Ośrodek czynić będzie intensywne starania.

DZIAŁ SYSTEMÓW PRODUKCJI ROLNEJ, STANDARDÓW JAKOŚCIOWYCH I DOŚWIADCZALNICTWA

Dział realizuje zadania z zakresu produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz ekologii i ochrony środowiska, a mianowicie:

1. Planowanie i nadzorowanie realizacji prac wdrożeniowych, upowszechnieniowych, doświadczalnych oraz opracowanie dokumentacji dotyczącej powyższego zakresu.
2. Prowadzenie szkoleń i pokazów dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich dotyczących stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.
3. Prowadzenie pola doświadczalnego ze szczególnym uwzględnieniem doświadczalnictwa odmianowego w ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego oraz kolekcji odmian roślin uprawnych.
4. Udział w organizacji targów, wystaw, konferencji, seminariów i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty oraz wyroby przetwórstwa rolno-spożywczego.
5. Przeprowadzenie doradztwa, szkoleń i pokazów oraz udzielanie pomocy rolnikom w aplikowaniu o środki pochodzące z funduszy Unii Europejskiej lub innych źródeł krajowych i zagranicznych.
6. Sporządzanie planów nawozowych i planów przechowalnictwa nawozów naturalnych.
7. Opracowanie treści materiałów szkoleniowych w formie broszur, ulotek i artykułów dotyczących technologii produkcji rolniczej.
8. Współudział w organizowaniu doskonalenia zawodowego specjalistów terenowych oraz przekazywanie najnowszych osiągnięć nauki w zakresie produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz ekologii i ochrony środowiska.

PRODUKCJA ROŚLINNA

1. Wprowadzenie

Główne problemy występujące w produkcji roślinnej w województwie świętokrzyskim to:

- zbyt wysoki udział zbóż w strukturze zasiewów,
- niska jakość produktów roślinnych,
- mało skuteczna ochrona roślin przed chorobami i szkodnikami roślin, a często jej brak,
- mały udział kwalifikowanego materiału siewnego i sadzeniakowego,
- zbyt niskie wykorzystanie rzepaku ozimego i roślin strączkowych w zmianowaniu,
- nieprawidłowy siew i sadzenie,
- nieracjonalne nawożenie i wapnowanie gleb oraz nie wykorzystywanie wyników badań gleby,
- niewłaściwe przygotowanie produktów do sprzedaży i magazynowania,
- nieprzestrzeganie reżimów technologicznych wynikających z niewiedzy producentów i często braku środków finansowych na zakup środków produkcji,
- brak kompleksowości w technologiach uprawy,
- konieczność wprowadzenia do gospodarstw zasad integrowanej produkcji.

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione problemy i związane z nimi potrzeby rolnictwa świętokrzyskiego określono priorytety pracy doradczej oraz wynikające z nich bloki problemowe. Przyjęta tematyka 8 bloków problemowych z produkcji roślinnej służyć będzie poprawie opłacalności produkcji i uzyskaniu lepszej jakości produktów.

Blok I. Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Szczegółowy opis ujęto w Dziale Ekonomiki.

Blok II. Uprawa zbóż zgodnie z kierunkami ich wykorzystania i przy zastosowaniu metod integrowanej uprawy.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost udziału zbóż w ogólnej strukturze zasiewów i obecnie wynosi on ok. 74%. Niestety, plony uzyskiwane w naszym regionie należą do jednych z najniższych w kraju, a ponadto często charakteryzują się niską jakością. Większość zebranego ziarna przeznaczana jest na paszę dla zwierząt w obrębie tego samego gospodarstwa. Rolnicy uważają, że oszczędzając na środkach ochrony roślin i nawożeniu są w stanie zachować większą płynność finansową i wzbogacić dzięki temu swoje budżety domowe. Dodatkowo, w naszym województwie znajduje się bardzo duża grupa gospodarstw o małym areale, które prowadzą produkcję rolną nastawioną na uzyskanie dopłat bezpośrednich z UE przy minimalnych kosztach poniesionych na technologię uprawy.

Kolejnym wyzwaniem stojącym przed rolnictwem jest fakt, iż zgodnie z Dyrektywą Unijną o zrównoważonym stosowaniu pestycydów od dnia 1 stycznia 2014 roku integrowana ochrona roślin ma być wdrożona przez wszystkich profesjonalnych użytkowników.

Planowane działania w ramach bloku II mają za zadanie poprawić niekorzystną sytuację na rynku zbóż w województwie świętokrzyskim oraz pomóc rolnikom w dostosowaniu produkcji do standardów jakościowych.

W ramach realizacji niniejszego bloku zakłada się osiągnięcie następujących celów:

1. Otrzymanie bezpiecznej i wysokiej jakości żywności oraz paszy, dzięki prowadzeniu plantacji zbóż z zastosowaniem metod integrowanej uprawy roślin.
2. Rozpowszechnianie informacji na temat zasad integrowanej ochrony roślin.
3. Upowszechnienie stosowania do siewu zaprawionego materiału kwalifikowanego, gwarantującego czystość odmianową i odpowiednią jakość materiału siewnego.
4. Rozpropagowanie zasad udzielania zwrotu kosztów za wysiany kwalifikowany materiał siewny i sadzeniakowy; pomoc w wypełnianiu dokumentów.
5. Zweryfikowanie przydatności niektórych odmian roślin rolniczych w warunkach województwa świętokrzyskiego, dzięki założeniu i prowadzeniu kolekcji oraz doświadczeń na polu doświadczalnym ŚODR Modliszewice.

Blok III. Doskonalenie zasad użytkowania łąk i pastwisk w celu podniesienia ich produktywności oraz poprawy jakości pozyskiwanych pasz.

Z powodu postępującego procesu degradacji łąk i pastwisk, szczególną uwagę należy zwracać na prawidłowe zabiegi na użytkach zielonych. Przyczynami problemów są przede wszystkim błędy w nawożeniu: preferowanie nawożenia azotem, brak potasu, fosforu, wapnia, nieprawidłowe stosowanie nawozów organicznych, co z kolei wpływa na uproszczenie składu botanicznego runi łąk i pastwisk, zaniechanie zabiegów pielęgnacyjnych (rozrzucanie kretowisk, rozgarnianie łajniaków, wykaszanie niedojadów), niewłaściwe użytkowanie – błędy koszenia i technologii zbioru na łąkach, w użytkowaniu pastwisk, postępujące zachwaszczenie, złe przygotowanie użytków zielonych do zimy. Głównym celem bloku jest produkcja dobrej jakości pasz objętościowych, niezbędnych w żywieniu zwierząt.

Blok IV. Zwiększanie żyzności gleb.

W województwie świętokrzyskim gleby słabe i najslabsze (V-VI kl.) stanowią około 33 %. Występują głównie w północnej i środkowej części województwa. Gleby średniej jakości stanowią 41% i dominują w środkowej części województwa. Gleby najlepsze I-IIIa stanowią tylko 26%. Występują głównie w powiatach kazimierskim, sandomierskim i opatowskim. Według badań Stacji Chemiczno Rolniczej bardzo kwaśny i kwaśny odczyn wykazuje 44% badanych prób gruntów ornych i 40% użytków zielonych. Bardzo niską i niską zawartość fosforu wykazuje 55% użytków rolnych. Bardzo niską i niską zawartość potasu wykazuje 41% użytków rolnych. Słaba jakość gleb oraz duże zakwaszenie i niska zawartość składników pokarmowych fosforu i potasu negatywnie wpływają na żyzność gleb.

Spadek pogłowia zwierząt inwentarskich wpłynął na zmniejszenie ilości stosowanych nawozów naturalnych, co również wpływa negatywnie na żyzność gleb. W strukturze zasiewów województwa zboża stanowią ok. 74% – ciągle za mały jest udział roślin strączkowych i motylkowych drobnonasiennych, co negatywnie wpływa na bilans substancji organicznej gleby i jej żyzność.

W ramach planowanych prac zostanie zwrócona szczególna uwaga na wykonanie analiz glebowych, wapnowanie gleb kwaśnych, prawidłowe (zgodne z wymaganiami ochrony środowiska) stosowanie nawozów naturalnych, właściwe nawożenie nawozami mineralnymi oraz zwiększenie zasiewów roślin strączkowych.

Blok V. Upowszechnianie poprawnej technologii uprawy jakościowego ziemniaka jadalnego, przeznaczonego do bezpośredniej konsumpcji i przetwórstwa.

Niskie i jakościowo złe plony ziemniaków w województwie świętokrzyskim są podstawą do stawiania przed producentami nowych wymagań, zarówno pod względem wydajności, jak i jakości ziemniaka uprawianego na cele jadalne, a także przeznaczonego na cele przemysłowego przetwórstwa spożywczego. Przyczynami problemów są zbyt standardowe podejście rolników do uprawy ziemniaka – przestarzałe technologie i zwyczaje, nie dostosowanie technologii uprawy do kierunków użytkowania – ziemniak jadalny, frytki, chipsy itp., nieprawidłowe nawożenie i agrotechnika oraz złe przygotowanie pól w okresie jesiennym i wiosennym, brak racjonalnego doboru odmian, przygotowania sadzeniaka i wyboru terminu sadzenia zgodnego z kierunkami użytkowania, zła pielęgnacja łanu w całym okresie wegetacji, nieprawidłowo przeprowadzony zbiór i złe przygotowanie plantacji do zbioru, niewłaściwe przechowywanie, brak standaryzacji produktu i właściwego przygotowania do sprzedaży. Celem głównym bloku jest produkcja wysokiej klasy surowca.

Blok VI. Wykorzystanie energetycznego i plonotwórczego potencjału kukurydzy w bilansowaniu zasobów paszowych gospodarstwa.

Możliwość szerokiego wykorzystania kukurydzy jako wysokoenergetycznej paszy oraz surowca przemysłowego i biotechnologicznego jest przyszłością dla tej rośliny, a jednocześnie wyzwaniem dla rolników potrafiących wykorzystać ogromny potencjał produkcyjny tkwiący w tej uprawie. Przyczynami problemu są niewłaściwe dostosowanie technologii uprawy do kierunków użytkowania i wyposażenia technicznego gospodarstwa, nieprawidłowe przygotowanie pola i nawożenie, niewłaściwy dobór odmian, nieprawidłowy siew i technika siewu, zła pielęgnacja łanu w okresie wegetacji oraz niewłaściwy zbiór i konserwacja surowca. Głównym celem bloku jest produkcja wysokiej jakości surowca – ziarna lub wysokoenergetycznej kiszonki w celu zwiększenia zasobów paszowych gospodarstw.

Blok VII. Wykorzystanie roślin pastewnych (motylkowych i niemotylkowych) uprawianych w poplonach do bilansowania zasobów paszowych gospodarstw i poprawy żyzności gleb.

Brak prawidłowego zmianowania i uproszczona uprawa roślin to główne czynniki prowadzące do postępującego procesu degradacji gleb. Jednym ze sposobów poprawy tego zjawiska jest wprowadzanie do uprawy poplonów jako czynnika poprawiającego żyzność i plonotwórczość a jednocześnie, dla gospodarstw posiadających produkcję zwierzęcą, polepszającego bilans paszowy. Przyczynami problemu są: upraszczanie płodozmianów i zabiegów agrotechnicznych, dominacja upraw roślin tylko w plonie głównym, mała efektywność wykorzystania ziemi, jednostronność uprawowa i nawozowa (np. tylko nawozy mineralne), wyjałowienie gleby, brak mikroelementów, zła struktura, niska żyzność i urodzajność, postępująca erozja gleb, uwstecznianie związków mineralnych – niedostępność składników pokarmowych, kompensacja chwastów, patogenów roślinnych i glebowych, niedobory pasz własnych – szczególnie w okresie lipiec/sierpień, depresja paszowa oraz gorsze żywienie, zdrowotność i produktywność zwierząt. Celem głównym jest zbilansowanie pasz własnych oraz utrzymanie gleb w dobrej kulturze rolnej.

Blok VIII. Prawidłowa, kompleksowa technologia uprawy rzepaku ozimego z uwzględnieniem zasad integrowanej produkcji gwarancją uzyskania wysokich plonów i dobrej jakości nasion.

Nasiona rzepaku ozimego z roku na rok osiągają wyższą cenę, np. w roku 2012 osiągnęły poziom 2000 zł/t. Rosnący popyt na nasiona powoduje, że jest to dobra alternatywa w stosunku do innych roślin zwłaszcza zbożowych, które zajmują znaczną część płodozmianu w gospodarstwach często przekraczając 80% powierzchni.

Wymagania produkcji integrowanej powodują konieczność wprowadzania do gospodarstw zmianowania roślin. Rzepak ozimy jest rośliną, która doskonale nadaje się do równorzędnej uprawy ze zbożami. Powoduje wzrost ich plonowania i lepsza jakość ziarna. Jego udział w zmianowaniu zmniejsza presję chorób i szkodników w uprawach zbożowych. Uprawa rzepaku ozimego doskonale wpisuje się w zasady produkcji integrowanej.

Niniejszy blok problemowy ma celu dalsze upowszechnienie uprawy rzepaku ozimego i wzrost plonu zarówno zbóż jak i rzepaku poprzez wyeliminowanie błędów agrotechnicznych w jego uprawie.

2. Realizacja zadań z produkcji roślinnej

W tabeli nr 1 ujęto realizację zadań z zakresu produkcji roślinnej, takich jak: doradztwo indywidualne, grupowe, demonstracje, pokazy, szkolenia i inne działania.

Tabela 1. Realizacja podstawowych zadań w zakresie produkcji roślinnej

Lp.	Wyszczególnienie	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko-Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem
1.	Doradztwo indywidualne: – ilość porad	370	200	580	95	614	290	620	400	227	590	885	190	680	340	650	6731
2.	Doradztwo grupowe: – ilość spotkań – planowana ilość uczestników	16 48	10 30	15 67	6 24	28 149	7 21	6 18	29 87	8 24	8 24	54 162	22 58	10 50	24 102		243 864
3.	Demonstracje	6	3	6	1	9	3	6	6	3	6	8	3	6	4		70
4.	Pokazy: – ilość pokazów – planowana ilość uczestników	6 30	3 15	6 28	1 6	9 82	3 15	6 30	6 31	3 15	6 36	9 45	3 17	6 30	4 20		71 400
5.	Szkolenia: – ilość szkoleń – planowana ilość uczestników	21 126	8 80	18 190	4 31	27 270	8 80	18 180	14 140	8 80	16 160	24 174	10 84	16 160	8 66	20 200	220 2021

3. Prace adaptacyjno-doświadczalne, wdrożeniowe i upowszechnieniowe realizowane na polu doświadczalnym

3.1. Działalność adaptacyjno-doświadczalna

W roku 2013 prowadzonych będzie 7 tematów adaptacyjno-doświadczalnych:

1/ W ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego zlokalizowanych będzie 5 tematów na polu doświadczalnym ŚODR w Modliszewicach:

1. „Porównanie plonowania nowych odmian pszenicy ozimej w warunkach województwa świętokrzyskiego” (dziesiąty rok).
2. „Porównanie plonowania nowych odmian żyta ozimego w warunkach województwa świętokrzyskiego” (czwarty rok).
3. „Porównanie plonowania nowych odmian pszenicy jarej w warunkach województwa świętokrzyskiego” (pierwszy rok).
4. „Porównanie plonowania nowych odmian jęczmienia jarego w warunkach województwa świętokrzyskiego” (pierwszy rok).
5. „Porównanie plonowania nowych odmian ziemniaka jadalnego odmian wczesnych w warunkach województwa świętokrzyskiego” (pierwszy rok).

Prace będą nadzorowane przez COBORU Słupia Wielka. Szczegółowy zakres przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Prace adaptacyjno-doświadczalne

Lp.	Tematyka	Lokalizacja	Ilość	Pow. w ha	Jednostka nadzorująca	Lata prowadzenia
1	Ocena plonowania nowych odmian pszenicy ozimej w systemie badań Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	0,60	COBORU Słupia Wielka	Od 2003
2	Ocena plonowania nowych odmian żyta ozimego w systemie badań Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	0,50	COBORU Słupia Wielka	Od 2009

3	Ocena plonowania nowych odmian pszenicy jarej w systemie badań Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	0,50	COBORU	
4	Ocena plonowania nowych odmian jęczmienia jarego w systemie badań Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	0,5	Słupia Wielka	
5	Ocena plonowania nowych odmian ziemniaka jadalnego odmian wczesnych w systemie badań Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	0,3	COBORU	

2/ „Wpływ mikroorganizmów glebowych zawartych w preparacie EmFarma Plus na plonowanie roślin i zawartość próchnicy w glebie”.

3/ „Wpływ stosowania nawożenia dolistnego roślin na plon”. Do doświadczenia zostaną użyte nawozy firmy Olimax, Timac Agro i Kazgod.

3.2. Działalność wdrożeniowa

Celem prac wdrożeniowych (prowadzonych na polu doświadczalnym ŚODR w Modliszewicach) będzie wprowadzenie do uprawy nowych odmian pszenżyta ozimego, pszenicy ozimej oraz rzepaku ozimego.

Do praktyki rolniczej wdrożone będą następujące odmiany:

- pszenica ozima – Forkida,
- rzepak ozimy – Sherpa,
- pszenżyto ozime – Alekto i Algos.

Szczegółowy zakres prac przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Prace wdrożeniowe

Lp.	Tematyka	Lokalizacja	Ilość	Pow. w ha
1	Wprowadzenie do uprawy nowej odmiany pszenicy ozimej Forkida	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	2
2	Wprowadzenie do uprawy nowych odmian rzepaku ozimego Sherpa	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	2,5
3	Wprowadzenie do uprawy nowej odmiany pszenżyta ozimego Alekto i Algoso	Pole doświadczalne ŚODR w Modliszewicach	1	2

3.3. Działalność upowszechnieniowa

Na polu doświadczalnym prowadzone będą kolekcje roślin uprawnych:

1. Traw i motylkowatych.
2. Pszenicy ozimej.
3. Pszenżyta ozimego i jarego.
4. Ziemniaków.
5. Jęczmienia ozimego
6. Grochu.
7. Łubinu.
8. Owsa.
9. Roślin energetycznych.
10. Soi.
11. Rzepaku ozimego i jarego.

Na polach wdrożeniowych i upowszechnieniowych stosowane będą środki ochrony roślin firm: Organika Sarzyna, Rokita Agro, Monsanto, Syngenta, Bayer Crop Science, BASF, FN Agro oraz Du Pont.

PRODUKCJA ZWIERZĘCA

1. Wstęp

• Bydło i owce

Stan pogłowa bydła w województwie świętokrzyskim wg. GUS w czerwcu 2012 roku wynosił: 170100 szt., w tym 74842 szt. krów, z tego 72735 stanowiły krowy mleczne. Pogłowie owiec wynosiło 3428 sztuk, w tym 2021 szt. maciorek. Pogłowie to w porównaniu do roku 2011 wykazuje tendencję spadkową.

Dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej w województwie świętokrzyskim jest produkcja mleka i mięsa. Główne działania w ostatnich latach i obecnie ukierunkowane są na dostosowanie gospodarstw do stawianych wymagań i produkcję zdrowej, bezpiecznej żywności z uwzględnieniem ochrony środowiska i opłacalności produkcji. Wynikiem tych działań jest postępująca przemiana gospodarstw rolnych i świętokrzyskiej wsi, a więc i potrzeba odpowiedniego, obiektywnego doradztwa pod potrzeby rolników i konsumentów. Na skutek modernizacji gospodarstw oraz intensyfikacji i koncentracji produkcji mleka i mięsa wysokiej jakości nastąpił i postępuje podział gospodarstw na trzy grupy:

- typowo mleczarskie – produkcja mleka głównie z wykorzystaniem ras wysokomlecznych z dużym potencjałem genetycznym, jak również w mniejszym zakresie ras rodzimych (Polska Czerwona, Polska czarno-biała i Polska czerwono – biała oraz innych ras o dwukierunkowym użytkowaniu (Simental, Montbeliarde);
- produkujące wołowinę wysokiej jakości w oparciu o czyste rasy mięsne i ich mieszańce oraz mieszańce z rasami mlecznymi (krowami wypadającymi z produkcji mleka);
- gospodarstwa, które nie sprostały stawianym wymaganiom i wypadły z produkcji mleka – produkują tylko na własne potrzeby lub zaprzestały produkcji zwierzęcej, a korzystają z dopłat paszowych.

Każda grupa gospodarstw wymaga innego typu doradztwa i do każdego z nich należy podejść indywidualnie, gdyż różne są ich uwarunkowania i możliwości produkcyjne.

Najtrudniejszym i w miarę stabilnym kierunkiem produkcji jest produkcja mleka. Wysokie wymagania i limitowanie produkcji spowodowały, że na rynku mleka pozostali hodowcy, którzy wcześniej rozpoczęli dostosowywanie gospodarstw, a dziś je wciąż unowocześniają i rozwijają. Dla nich najważniejszą rzeczą jest poprawa jakości i opłacalności produkcji poprzez minimalizację jednostkowych kosztów.

Największym problemem hodowców jest wysokie brakowanie i krótkie użytkowanie krów wysokomlecznych (ok. 2,8 laktacji) oraz żywienie i utrzymanie czystorasowego bydła mięsnego. Nad tym należy pracować i to będzie priorytetem pracy doradczej. W produkcji mleka i wołowiny wysokiej jakości koszty żywienia i rozród mają decydujący wpływ na dochód. Posiadacze małych i średnich gospodarstw, które odstąpiły od produkcji mleka oraz młodych rolników rozpoczynających produkcję, warto zachęcić do chowu bydła mięsnego i małych przeżuwaczy. Zwierzęta te w znakomity, najtańszy sposób potrafią zagospodarować biomasę z trwałych użytków zielonych (TUZ), kształtować środowisko i przyczynić się do poprawy opłacalności produkcji gospodarstw rolnych.

Dzisiejszy konsument poszukuje zdrowej i bezpiecznej żywności. Jest skłonny zapłacić za nią wyższą cenę. Jednak na rynku krajowym brakuje wołowiny i jagnięciny wysokiej jakości i dlatego jest droga. W naszym województwie mamy dobre warunki do produkcji takiej żywności. Posiadamy ok.1300 gospodarstw ekologicznych, w których powinno być miejsce dla przeżuwaczy, aby zapewnić pełny obieg materii organicznej w łańcuchu pokarmowym i poprawić opłacalność produkcji. Podobnie w gospodarstwach agroturystycznych, gdzie oprócz generowania dochodu, zwierzęta te stanowią wspaniałą atrakcję.

● **Trzoda chlewna**

Chów trzody chlewnej i jego propagowanie ma ogromne znaczenie przede wszystkim ze względu na ogromny spadek pogłowia świń, które w województwie świętokrzyskim nadal jest wyjątkowo niskie – według danych GUS świętokrzyskie plasuje się na drugim miejscu wśród województw o największym spadku pogłowia w stosunku do ubiegłego roku.

Pogłowie trzody chlewnej w województwie świętokrzyskim w końcu lipca 2012 r. wynosiło blisko 240 000 szt. i było o 25% mniejsze niż przed rokiem. Spadła w skali roku liczebność prawie we wszystkich grupach struktury stada świń, tj. prosiąt, warchlaków, tuczników oraz ogółu trzody chlewnej przeznaczonej na chów o wadze 50 kg i więcej.

W stosunku do lipca roku ubiegłego w strukturze pogłowia trzody chlewnej ogółem:

- zwiększył się udział loch prośnych,
- zmalał udział prosiąt, warchlaków i trzody chlewnej na ubój o wadze pow. 50 kg, a także trzody chlewnej na chów z wyjątkiem loch prośnych.

Istotnymi celami w chowie świń będą: upowszechnienie stosowania dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach oraz poprawa rentowności chowu świń poprzez polepszenie wyników produkcyjnych oraz racjonalne wykorzystanie dostępnych w gospodarstwie materiałów paszowych z zachowaniem wszystkich obowiązujących wymagań dotyczących bezpieczeństwa pasz. W dobie drogich pasz i paliw oraz zmiennych cen żywca, uzyskiwanie jak najlepszych wyników produkcyjnych oraz minimalizacja kosztów poprzez racjonalne żywienie świń oraz odpowiednią profilaktykę chorób, daje możliwość utrzymania się gospodarstw trzodziarskich na rynku. Ponadto od 1 stycznia 2013 roku rolnicy muszą być przygotowani na rozpoczynające się kontrole dotyczące minimalnych wymagań ochrony świń określonych dyrektywą 2008/120/WE z dnia 18 grudnia 2008 r. (Dz. Urz. L 47 z 18.02.2009).

• **Hodowle alternatywne**

Województwo Świętokrzyskie charakteryzuje się bardzo dużym stopniem rozdrobnienia gospodarstw rolnych, o średniej powierzchni gospodarstwa wynoszącej 5,39 ha. Niewielki obszar większości gospodarstw powoduje, iż rolnicy coraz częściej odchodzą od produkcji zwierzęcej, gdyż staje się ona po prostu nieopłacalna. Pozostałe gospodarstwa, które z pewnych względów pozostają przy produkcji zwierzęcej, dysponując pewnym arealem gruntów i zapleczem techniczno-gospodarczym, często starają się znaleźć dodatkowe źródło dochodu lub jakąś inną formę oszczędności.

Szansą dla takich gospodarstw mogą stać się hodowle alternatywne, które nie wymagają dużych nakładów finansowych, a mogą stać się dodatkowym źródłem dochodu dla gospodarstwa. Korzystnym rozwiązaniem może okazać się hodowla gęsi kieleckiej, która idealnie sprawdzi się w przydomowym chowie, a ponadto przyczyni się do odbudowy populacji naszej rodzimej rasy gęsi.

Hodowla drobnych zwierząt inwentarskich jest także sposobem na oszczędności. Niewielka ilość kur w chowie przydomowym to darmowe jaja i mięso dla gospodarstwa domowego i rodziny. Podobnie jest z mięsem króliczym – jest ono nie tylko zdrowe i dietetyczne, ale też stanowi pożądany produkt dla osób cierpiących na alergię.

Hodowle alternatywne mogą stanowić także wielką atrakcję dla odwiedzających gospodarstwa agroturystyczne podnosząc ich atrakcyjność i wpływając tym samym na wzrost dochodu gospodarstwa z odwiedzających, jak i zapewniając wpływy ze sprzedaży produktów pochodzenia odzwierzęcego w tych gospodarstwach.

W dobie globalizacji i intensyfikacji produkcji coraz częściej zwraca się uwagę na kwestię zdrowotności, a co za tym idzie zdrowej i dobrej żywności. Istnieje popyt na zdrową żywność z małych gospodarstw rolnych – dlatego należy je promować i wspierać zwłaszcza w naszym województwie, bo ma do tego predyspozycje.

• **Dobrostan zwierząt**

Stale rosnąca konsumpcja żywności pochodzenia zwierzęcego i dążenie do jak najwyższych wydajności w produkcji zwierzęcej wyznaczają nowe technologie hodowli i chowu zwierząt gospodarskich. Stosowane technologie nie zawsze gwarantują zwierzętom właściwy poziom tzw. dobrostanu. Zgodnie z obecnie obowiązującymi standardami i przepisami wszelkie działania wobec zwierząt, budynki, pomieszczenia i ich wyposażenie powinny zaspakajać ich potrzeby oraz utrzymanie w poczuciu bezpieczeństwa, bez bólu i cierpienia, bez strachu, stresu i niedostatków. Przyjęte rozwiązania konstrukcyjne i techniczne muszą być przyjazne dla żywego inwentarza a innowacje techniczne nie mogą krzywdzić zwierząt ani przynosić jakichkolwiek szkód. Każda forma prowadzenia produkcji rolniczej powinna być również taka, by nie przyczyniała się do zanieczyszczenia i skażenia środowiska.

W obecnej dobie obserwujemy dynamiczny rozwój techniki stosowanej w hodowli i chowie zwierząt. W wyniku postępu technicznego zmechanizowano lub nawet zautomatyzowano wiele czynności obsługi zwierząt gospodarskich. Pozytywną stroną postępu technicznego jest zwiększona wydajność i poprawa warunków pracy. Narasta natomiast problem pogarszania się warunków utrzymania zwierząt. Punktem przełomowym w chowie zwierząt stało się ich zamknięcie na stałe w budynkach oraz ograniczenie im ruchu i przestrzeni.

Wymagania zapewnienia właściwych warunków utrzymania zwierząt oraz opieki nad nimi wynikają przede wszystkim z ustawy o ochronie zwierząt. Analiza przeprowadzonych dotychczas kontroli przez Inspekcję Weterynaryjną potwierdza, że w gospodarstwach utrzymujących zwierzęta gospodarskie występuje wciąż wiele naruszeń prawa wynikających zarówno z zaniedbań rolników jak i ich niewiedzy w tym temacie. Od 1 stycznia 2013 roku wejdą również w życie wymagania obszaru C zasady wzajemnej zgodności dotyczące dobrostanu zwierząt, nieprzestrzeganie, których będzie skutkowało sankcjami w postaci obniżenia kwot otrzymywanych płatności bezpośrednich oraz innych płatności nieinwestycyjnych.

2. Realizacja zadań

W pracy doradczej zaplanowano bloki problemowe tak, aby doradztwem objąć jak największą ilość gospodarstw, zarówno tych już ukierunkowanych, zmodernizowanych i dostosowanych o dużej skali produkcji, jak również tych mniejszych posiadających możliwości chowu różnych gatunków zwierząt gospodarskich.

W odpowiedzi na sytuację w sektorze produkcji zwierzęcej realizowane będą następujące bloki problemowe:

- I. Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.
- II. Droga do bezpiecznej żywności i opłacalności produkcji mleka i mięsa wołowego.
- III. Chów bydła mięsnego i małych przeżuwaczy szansą na poprawę opłacalności i stabilności gospodarstw rolnych.

- IV. Chów trzody chlewnej z uwzględnieniem wymagań wzajemnej zgodności.
- V. Poprawa wyników produkcyjnych w chowie trzody chlewnej.
- VI. Poprawa opłacalności w przydomowym chowie drobiu.
- VII. Popularyzacja chowu zwierząt futerkowych.
- VIII. Propagowanie chowu i hodowli innych zwierząt, w tym jeleni, danieli, strusi, gołębi i drobiu ozdobnego oraz ślimaków afrykańskich.
- IX. Zapewnienie dobrostanu zwierząt w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą.
- X. Prowadzenie produkcji rolnej zgodnej z wymaganiami ochrony środowiska.
- XI. Propagowanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w budownictwie wiejskim.

W ramach wymienionych bloków problemowych realizowane będzie: doradztwo indywidualne i grupowe, demonstracje, pokazy, szkolenia, seminaria oraz działalność informacyjna (artykuły, ulotki, broszury itp.).

Ważnym elementem promocji hodowli i chowu zwierząt będzie organizacja VIII Świętokrzyskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych w ramach Dni Otwartych Drzwi.

W tabeli nr 4 przedstawiono zaplanowane na 2013 rok metody działania wynikające z realizacji wymienionych bloków problemowych oraz ich lokalizację w poszczególnych Powiatowych Zespołach Doradczych.

3. Realizacja programów zewnętrznych

Planuje się realizację projektu „Wymogi wzajemnej zgodności dla gospodarstw ubiegających się o płatności bezpośrednie oraz niektóre płatności nieinwestycyjne w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013”. W 2013 roku zostaną przeprowadzone 92 szkolenia dla 1840 osób.

Tabela 4. Realizacja podstawowych zadań w zakresie produkcji zwierzęcej

Lp.	Wyszczególnienie	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko-Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem
1.	Doradztwo indywidualne: – ilość porad	233	450	255	250	258	340	415	225	286	520	165	400	210	160	4167
2.	Doradztwo grupowe: – ilość porad – planowana ilość uczestników	13 39	29 87	14 42	4 12	6 18	16 48	10 30	12 36	12 36	34 102	39 93	7 35	3 15	8 26	207 619
3.	Demonstracje: – ilość demonstracji	3	9	3	3	6	3	3	3	3	6	3	3	1		49
4.	Pokazy: – ilość pokazów – planowana ilość uczestników	3 9	9 45	3 18	3 15	6 60	3 15	5 25	3 15	3 24	6 26	3 18	3 25	1 5	2 10	53 310
5.	Szkolenia: – ilość szkoleń – planowana ilość uczestników	9 54	24 240	9 90	8 45	16 160	8 80	10 100	8 80	8 80	18 144	8 60	8 80	4 40	21 225	159 1478

EKOLOGIA I OCHRONA ŚRODOWISKA

1. Wstęp

Ochrona środowiska, ograniczenie niekorzystnych zmian klimatu i bezpieczeństwo żywnościowe to najważniejsze problemy, przed którymi stoi współczesny świat. Rozwiązanie tych problemów w skali globalnej wymaga odpowiednich działań oraz zachowań w sferze politycznej, gospodarczej i społecznej podejmowanych na szczeblu krajowym i lokalnym.

Aktualnie w województwie świętokrzyskim funkcjonuje 1365 gospodarstw ekologicznych. Najwięcej gospodarstw ekologicznych jest w powiatach pińczowskim i staszowskim oraz kieleckim – najmniej: w powiatach skarżyskim i kazimierskim.

W okresie przestawiania jest 315 gospodarstw a ponad 1050 posiada certyfikat zgodności produkcji z zasadami rolnictwa ekologicznego. Gospodarstwa ekologiczne prowadzą produkcję ekologiczną na powierzchni około 14.900 ha użytków rolnych. Przeciętne gospodarstwo ekologiczne ma powierzchnię około 11 ha użytków rolnych.

Wg szacunków produkcję towarową prowadzi 15-20% gospodarstw, pozostałe produkują na potrzeby rodziny.

W województwie świętokrzyskim, w porównaniu do gospodarstw ekologicznych w kraju, w strukturze użytków ekologicznych uprawia się więcej roślin rolniczych, warzyw i ziół, roślin sadowniczych i jagodowych a mniej łąk i pastwisk. Niewykorzystany jest ogromny potencjał zbioru roślin ze stanu naturalnego (1 producent), pszczelarstwa (brak pasiek ekologicznych) oraz akwakultury.

W województwie działa 10 przetwórni ekologicznych. Brakuje odbiorców ekologicznych produktów zwierzęcych.

Rok 2013 jest ostatnim rokiem realizacji PROW 2007-2013 i jednocześnie okresem intensywnych przygotowań do wdrożenia PROW 2014-2020. W oparciu o rozporządzenia UE zostaną opracowane nowe programy rozwoju obszarów wiejskich, które jeszcze w większym stopniu niż dotychczas będą ukierunkowane na innowacyjność, ochronę środowiska i klimatu oraz produkcję żywności o wysokiej jakości. Istotne zmiany nastąpią w gospodarce i polityce energetycznej kraju. Zgodnie z oczekiwaniami zostaną wprowadzone nowe przepisy i rozporządzenia z zakresu gospodarki odpadami oraz nowe prawo energetyczne sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

2. Realizacja zadań

W oparciu o wyżej opisane uwarunkowania i wnioski z dotychczas prowadzonego doradztwa z zakresu ekologicznej produkcji rolnej i ochrony środowiska Ośrodek przyjmuje do realizacji na 2013 rok działania w ramach następujących bloków problemowych:

- I. Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.
- II. Wzrost produkcji towarowej gospodarstw ekologicznych.
- III. Zwiększenie udziału rolników w programach ochrony środowiska.
- IV. Upowszechnienie zasad prowadzenia produkcji rolniczej na obszarach chronionych i obszarach NATURA 2000.
- V. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na obszarach wiejskich.
- VI. Upowszechnienie proekologicznych i prośrodowiskowych zachowań i nawyków oraz pobudzenie aktywności na rzecz ochrony środowiska.

Celem działań w ramach bloku problemowego: „**Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**” będzie zachęcenie rolników do udziału w programach rolnośrodowiskowych i działaniach na rzecz produkcji żywności o wysokiej jakości oraz przygotowanie rolników i doradców do aplikacji o środki na te działania w ramach PROW 2014-2020.

Blok obejmuje:

- 1/ Działania informacyjne na temat aktualnie możliwych do realizacji działań w ramach PROW 2007-2013.
- 2/ Propagowanie dobrych przykładów wykorzystania środków pomocowych w ramach PROW 2007-2013.
- 3/ Zachęcanie rolników do udziału w dyskusji nad opracowaniem projektów pomocowych w ramach PROW na lata 2014-20120.
- 4/ Działania informacyjne na temat rolnictwa ekologicznego i działań środowiskowych w PROW 2014-2020 oraz na rzecz upowszechnienia prowadzenia produkcji zgodnie z zasadami wzajemnej zgodności.
- 5/ Pomoc rolnikom w przygotowaniu wniosków pomocowych.
- 6/ Przygotowanie doradców do prowadzenia szkoleń i sporządzania planów i wniosków w ramach PROW 2014-2020.

Celem działań w ramach bloku problemowego: „**Wzrost produkcji towarowej gospodarstw ekologicznych**” jest zwiększenie ilości gospodarstw ekologicznych, rozwój grup producentów ekologicznych, wzrost przetwórstwa w gospodarstwach ekologicznych, zwiększenia sprzedaży bezpośrednio i przez Internet w gospodarstwach ekologicznych.

Blok obejmuje:

- 1/ Działania informacyjne na rzecz upowszechnienia zasad rolnictwa ekologicznego. Organizację stoisk rolnictwa ekologicznego na Targach Eco Family.
- 2/ Działania informacyjne na rzecz tworzenia grup producenckich i pomoc organizacyjną w tym zakresie.
- 3/ Działania na rzecz upowszechnienia najnowszych technologii produkcji i przetwórstwa metodami ekologicznymi.
- 4/ Doradztwo technologiczne z zakresu organizacji gospodarstwa i ekologicznej produkcji rolnej.
- 5/ Organizacja wystaw i konkursów promujących rolnictwo ekologiczne.
- 6/ Upowszechnienie wyników badań naukowych w zakresie nowych technologii produkcji metodami ekologicznymi.
- 7/ Działania we współpracy z uczelniami i instytutami naukowymi w zakresie badania rynku produkcji i produktów ekologicznych.
- 8/ Działania informacyjne i szkoleniowe z zakresu przetwórstwa żywności metodami ekologicznymi.
- 9/ Działania na rzecz budowy ogólnodostępnej bazy producentów ekologicznych.
- 10/ Szkolenie doradców z zakresu technologii produkcji metodami ekologicznymi.
- 11/ Opiniowanie aktów prawnych i programów z zakresu rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Działania w ramach bloków problemowych: „**Zwiększenie udziału rolników w programach ochrony środowiska**” oraz „**Upowszechnianie zasad prowadzenia produkcji rolniczej na obszarach chronionych i obszarach Natura 2000**” obejmują:

- 1/ Upowszechnianie zasad prowadzenia produkcji rolniczej na obszarach chronionych.
- 2/ Upowszechnianie dobrych przykładów wykorzystania środków pomocowych w ramach PROW 2007-2013 na prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach chronionych.

- 3/ Upowszechnienie zasad korzystania działań pomocowych z zakresu ochrony środowiska,
- 4/ Doradztwo i pomoc techniczną w opracowaniu wniosków o dofinansowanie w ramach programów pomocowych na obszarach chronionych.
- 5/ Opiniowanie aktów prawnych i programów z zakresu ochrony środowiska.
Udział w konsultacjach z zakresu opracowania planów ochronnych obszarów Natura 2000.

Działania w ramach bloku problemowego: **„Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na obszarach wiejskich”** obejmują:

- 1/ Upowszechnienie zasad montażu urządzeń do produkcji energii odnawialnej w gospodarstwie i na terenach wiejskich.
- 2/ Upowszechnienie zasad ograniczania zużycia energii w gospodarstwie rolnym i domowym.
- 3/ Kontynuację szkolenia doradców z zakresu produkcji energii ze źródeł odnawialnych.
- 4/ Opiniowanie aktów prawnych i programów z zakresu ochrony środowiska.
Udział w konsultacjach z zakresu opracowania planów ochronnych obszarów Natura 2000.

Blok problemowy: **„Upowszechnienie proekologicznych i prośrodowiskowych zachowań i nawyków oraz pobudzenie aktywności na rzecz ochrony środowiska”** obejmować będzie:

- 1/ Wspieranie szkolnej edukacji w zakresie ochrony środowiska i kształtowanie zachowań zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (akcje, szkolenia dla nauczycieli, spotkania z młodzieżą szkolną).
- 2/ Uczestniczenie w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących oceny stanu środowiska.
- 3/ Organizowanie i wspieranie akcji lokalnych służących ochronie środowiska.
- 4/ Upowszechnienie informacji o stanie środowiska i jego ochrony.
- 5/ Przygotowanie doradców do prowadzenia doradztwa na obszarach zagrożonych zanieczyszczeniem wód związkami azotu i fosforu pochodzenia rolniczego.

Współpraca z Instytutem Technologiczno-Przyrodniczym w Falentach i Centrum Doradztwa Rolniczego w Radomiu w ramach programu Baltic Deal obejmuje badanie zanieczyszczenia wód w wybranych gospodarstwach oraz wypracowanie narzędzi dla doradztwa w tym zakresie.

Zakres i tematykę poszczególnych działań w zakresie ekologii i ochrony środowiska przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Realizacja podstawowych zadań w zakresie ekologii i ochrony środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko-Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem
1.	Doradztwo indywidualne: – ilość porad	188	300	260	200	310	282	65	70	126	765	690	410	373	380	4419
2.	Doradztwo grupowe: – ilość porad – planowana ilość uczestników	3 6	6 18	12 36	5 15	16 48	10 66	10 27	2 6	6 18	35 105	54 122	9 45	12 41	3 12	183 565
3.	Pokazy: – ilość pokazów – planowana ilość uczestników											2 10				2 10
4.	Szkolenia: – ilość szkoleń – planowana ilość uczestników	12 60	13 130	13 195	12 120	12 120	12 120	5 50	6 60	4 40	37 338	30 264	12 120	24 164	9 140	201 1921

CENTRUM OGRODNICZE

1. Wstęp

W województwie świętokrzyskim produkcja ogrodnicza zajmuje około 55 tysięcy ha i jest skoncentrowana na terenie następujących powiatów: sandomierskim, buskim, kazimierskim, opatowskim, kieleckim, pińczowskim, staszowskim i ostrowieckim. Uprawy sadownicze zajmują około 40 tysięcy ha a warzywnicze – 15 tysięcy ha. Na skalę towarową uprawia się jabłonie (około 20 tysięcy ha), wiśnie, truskawki, śliwy, porzeczki czarne, morele, brzoskwinie, czereśnie, grusze, maliny, agrest, orzech włoski oraz warzywa gruntowe – ogórki, marchew, cebulę, kapustę, buraki ćwikłowe, pomidory i kalafior. Około 500 ha zajmują uprawy warzyw pod osłonami - są to w przeważającej części pomidory i ogórki. W kraju przodujemy w produkcji owoców pestkowych – brzoskwinie i morele zajmujące w naszym województwie areał 1 434 ha dają nam I miejsce. W uprawie śliwek i wiśni zajmujemy II miejsce a czereśni, truskawek i ogórków – III miejsce w Polsce.

Warunkiem rozwoju sektora ogrodniczego w województwie świętokrzyskim jest przede wszystkim poprawa jakości owoców i warzyw. Polskie gospodarstwa ogrodnicze są uczestnikami rynku globalnego, którego cechą charakterystyczną jest ogromna różnorodność produktu. Ciągłe doskonalenie produktu ogrodniczego pod kątem jakości ma na celu ułatwienie sprzedaży owoców i warzyw po opłacalnych cenach. Z dobrą jakością wiąże się doskonalenie technologii uprawy. Stąd w programie działalności na 2013 roku priorytetowe znaczenie będą miały zadania realizowane w blokach **„Propagowanie w produkcji sadowniczej rozwiązań technologicznych wpływających na wysoką jakość owoców oraz zgodnych z zasadami ochrony środowiska i zdrowia człowieka”** oraz **„Propagowanie w produkcji warzywniczej rozwiązań technologicznych wpływających na wysoką jakość warzyw oraz zgodnych z zasadami ochrony środowiska i zdrowia człowieka”**.

W ramach wyżej wymienionych bloków technologicznych będą realizowane następujące zadania:

- doradztwo indywidualne i grupowe – opierać się będzie na zaleceniach agrotechnicznych ukierunkowanych na produkcję owoców i warzyw wysokiej jakości. W województwie o tak dużej koncentracji produkcji niezmiennie jest znaczne zapotrzebowanie wśród producentów na bieżącą pomoc technologiczną, a przy okazji realizowane będzie informowanie producentów o obowiązku stosowania od 1 stycznia 2014 r. zasad integrowanej ochrony przez wszystkich profesjonalnych użytkowników środków ochrony roślin, co wynika z postanowień art. 14 dyrektywy 2009/128/WE oraz rozporządzenia nr 1107/2009. Integrowana ochrona roślin jest sposobem ochrony roślin przed organizmami szkodliwymi, polegającym na wykorzystaniu wszystkich dostępnych metod, w szczególności metod niechemicznych, w sposób minimalizujący zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska.
- działalność upowszechnieniowa w formie demonstracji i pokazów – w 2013 roku skupiać się będzie na popularyzowaniu zasad integrowanej ochrony owoców i warzyw oraz na kontynuacji wzorem lat ubiegłych praktycznego zapoznawania producentów z zasadami nowoczesnego prowadzenia racjonalnej agrotechniki (ochrona na podstawie programów, racjonalizacja prac pielęgnacyjnych i zbioru) i z zasadami prawidłowej lustracji (praktyczne rozpoznawanie chorób i szkodników, stosowanie tablic lepowych, itp.).
- działalność szkoleniowa – teoretyczne zapoznawanie producentów na seminariach (w tym seminaria na imprezach ogrodniczych o zasięgu krajowym – Letnie Pokazy Czereśniowe czy Ogólnokrajowe Spotkanie Producentów Brzoskwiń i Moreli), szkoleniach stacjonarnych i wyjazdowych z aktualnymi tendencjami w technologii produkcji owoców i warzyw wysokiej jakości. Głównie będą to tematy poruszające zagadnienia doboru odmian do upraw towarowych i nowych środków do ochrony (zgodnie z programami ochrony przygotowywanymi przez instytuty) oraz nawozów i bioregulatorów.
- działalność laboratorium – prawidłowe nawożenie (analizy glebowe) oraz prawidłowa ochrona (makro i mikroskopowe identyfikacje chorób i szkodników roślin ogrodniczych) są obecnie podstawą produkcji owoców i warzyw dobrej jakości.

- działalność informacyjna – realizowana głównie poprzez wydawnictwa i wystawy. Zarówno opracowywanie artykułów prasowych oraz internetowych, jak i organizacja wystaw owoców i warzyw na imprezach promujących region (np. Święto Jabłkobrania w Obrazowie, Wojewódzkie Święto Pomidora w Dwikozach, Letnie Pokazy Czereśniowe, Ogólnokrajowe Spotkanie Producentów Brzoskwiń i Moreli, Święta Plonów i inne) ma na celu rozwój promocji artykułów ogrodnich. Dobrze zorganizowana promocja zawsze będzie miała wpływ na wzrost wartości sprzedaży.

Kolejnym warunkiem rozwoju ogrodnictwa świętokrzyskiego będzie nadal dynamiczne organizowanie się producentów ogrodnich w grupy (ułatwienie organizacji sprzedaży). Ponadto korzystne dla producentów w przyszłości będzie łączenie się mniejszych grup w większe organizacje, które będą miały większą siłę w negocjacjach z sieciami supermarketów (ten rodzaj sprzedaży to w krajach zachodnich obejmuje 80% rynku). Dobrym przykładem jest utworzony we wrześniu 2011 Sandomierski Jabłkowy Korpus Eksporterów dla promowania eksportu jabłek. Ma to pozytywny wpływ na tempo rozwoju eksportu. Specjaliści ds. ogrodnictwa będą brać czynny udział w pracach tej organizacji.

Doradztwo ekonomiczne i organizacyjne dla ogrodnich grup producenckich zostało zawarte w bloku **„Pomoc gospodarstwom ogrodnim i grupom producentów w działaniach zmierzających do wzrostu opłacalności produkcji”**. W ramach tego bloku będą prowadzone szkolenia zapoznające producentów z możliwościami wykorzystania przyszłych funduszy unijnych na działalność zespołową w formie grup i organizacji producenckich. Oprócz tego wśród zagadnień, jakie będą poruszane na szkoleniach w ramach tego bloku znalazły się tematy:

- zapoznające z funkcjonowaniem PROW na lata 2014-2020 celem przygotowania indywidualnych producentów do podejmowania decyzji związanych z przyszłymi inwestycjami w gospodarstwach ogrodnich,
- wskazujące alternatywne źródła dochodu i wpływ technologii upraw, jako zwiększające opłacalność produkcji ogrodnich,
- pomagające w uzyskaniu wiedzy na temat formy opodatkowania i zasady prowadzenia dokumentacji w zakresie podatku dochodowego w rolnictwie.

Zagadnienia związane z możliwością uzyskania wyższego rachunku ekonomicznego gospodarstw ogrodnich będą realizowane również w formie doradztwa indywidualnego i grupowego, przybliżającego producentom zasady i sposób wyliczania kosztów produkcji w celu przeprowadzenia racjonalnej analizy ekonomicznej własnego gospodarstwa. A także w formie demonstracji polegających na analizie ekonomicznej produkcji warzyw w 2013 roku oraz artykułów do „Aktualności Rolniczych” i na stronę internetową.

Inne zadania realizowane w ramach bloku to sporządzanie ekonomicznych kalkulacji opłacalności poszczególnych upraw ogrodnich oraz szacunków strat w przypadku wystąpienia sytuacji klęskowych.

Aby bez przeszkód otrzymywać w dalszych latach płatności bezpośrednie producenci będą nadal zobowiązani do przestrzegania w swoich gospodarstwach zasad minimalnych wymagań wzajemnej zgodności. Stąd w programie działalności znalazł się blok **„Propagowanie w gospodarstwach ogrodnich przestrzegania zasad wzajemnej zgodności w powiązaniu z otrzymywaniem dopłat bezpośrednich”**.

W ramach wyżej wymienionego bloku będą realizowane następujące zadania:

- doradztwo indywidualne i grupowe – opierać się będzie na przybliżaniu producentom zależności między potrzebą dostosowania gospodarstw ogrodnich do minimalnych wymogów wzajemnej zgodności, a otrzymywaniem płatności bezpośredniej,
- działalność upowszechnieniowa w formie pokazów – skupiać się będzie na praktycznym zapoznawaniu producentów z takimi elementami wymogów wzajemnej zgodności, jakimi są: właściwy sposób pobierania prób gleby do analiz chemicznych i fitosanitarnych, prawidłowe przechowywanie środków ochrony i nawozów w gospodarstwach oraz atestacja nowoczesnego sprzętu do zabiegów ochrony roślin,
- działalność informacyjna – realizowana głównie poprzez opracowywanie artykułów prasowych oraz internetowych,

- działalność szkoleniowa – teoretyczne zapoznanie producentów na szkoleniach przede wszystkim z zasadami dostosowywania gospodarstw do minimalnych norm i wymogów wzajemnej zgodności, elementami zarządzania gospodarstwem według wymienionych norm, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ekologicznymi metodami produkcji ogrodniczej uwzględniającymi wymienione wymagania.

Ważną część w inwestycjach rozwijających gospodarstwa ogrodnicze, stawiających je na wyższym poziomie, stanowią unijne środki pomocowe. W 2013 roku, pomimo rysujących się niewielkich możliwości dla gospodarstw ogrodniczych, specjaliści ds. ogrodnictwa nadal będą wskazywać producentom możliwości dofinansowania gospodarstw poprzez pozyskiwanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Blok „**Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**” to głównie doradztwo indywidualne i grupowe, szkolenia oraz pomoc w sporządzaniu dokumentacji związanej z realizowanymi w gospodarstwach programami.

2. Realizacja zadań

W tabeli nr 6 ujęto realizację zadań z zakresu produkcji ogrodniczej, takich jak: doradztwo indywidualne, grupowe, demonstracje, pokazy, szkolenia i inne działania.

Tabela 6. Realizacja podstawowych zadań w zakresie produkcji ogrodniczej

Lp.	Wyszczególnienie	PZD Włoszczowa	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko-Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Razem
1.	Doradztwo indywidualne: – ilość porad	210	135	136	390	60	200	370	170	1570	320	2870	6431
2.	Doradztwo grupowe: – ilość porad – planowana ilość uczestników	6 18	6 24	5 15	7 35	2 6	13 39	10 30	13 39	101 330	16 63	81 247	260 846
3.	Demonstracje	1	1	1	2		1	1	1	3	1		12
4.	Pokazy: – ilość pokazów: – planowana ilość uczestników	2 10	2 12	2 10	2 20		2 20	2 20	2 10	6 34	2 10	1 7	23 153
5.	Szkolenia: – ilość szkoleń – planowana ilość uczestników	6 60	6 51	9 90	7 70	3 30	8 80	5 50	6 48	19 198	6 60	18 390	93 1127

DZIAŁ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, WIEJSKIEGO GOSPODARSTWA DOMOWEGO I AGROTURYSTYKI

1. Wstęp

Dział Przedsiębiorczości Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki prowadzi działania służące między innymi rozwojowi agroturystyki i turystyki wiejskiej, produkcji żywności tradycyjnej, które stwarzają nowe możliwości wypoczynku, poznawania lokalnych smaków i zdrowego żywienia a przede wszystkim nowe miejsca pracy i dodatkowy dochód dla mieszkańców wsi. W każdej jednak działalności, która ma być efektywna i dostosowana do potrzeb klienta istotną rolę odgrywa czynnik ludzki a więc wykształcenie i kwalifikacje, otwartość na zmiany czy wsparcie samorządów lokalnych. Dlatego obszary te wymagają ciągłego doskonalenia oraz edukacji mieszkańców wsi w zakresie poszukiwania innych form aktywności gospodarczej, pozyskiwania środków na poprawę jakości usług, tworzenia wieloskładnikowej oferty w obszarze turystyki wiejskiej czy zwiększenia sprzedaży bezpośredniej produktów z gospodarstw.

W działalności działu PWGDiA obszary bezpośrednio związane z aktywnością kobiet zajmują również ważne miejsce. Stąd w planie uwzględniono potrzeby kobiet z zakresu aktywizacji, poprawy estetyki wsi oraz wiedzy konsumenckiej.

Przyjęto do realizacji sześć bloków problemowych, w ramach których określono główne cele oraz wynikające z nich zadania:

I. Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Priorytetem w tym obszarze będzie dotarcie do ponad 2000 rolników w celu udzielenia pomocy w opracowaniu wniosków obszarowych, planów rolnośrodowiskowych oraz udzielenia doradztwa umożliwiającego między innymi prawidłowe rozliczenie ze zobowiązań wobec ARiMR.

II. Promocja żywności tradycyjnej i lokalnej.

Żywność tradycyjna i lokalna odgrywa bardzo ważną rolę na rynku konsumenta. Jest atrakcyjna pod względem walorów smakowych i zdrowotnych, stwarza możliwości generowania większych dochodów jej producentom. Jest też ważnym składnikiem produktu turystycznego, umożliwiającym poznanie miejsca jej wytwarzania, historii pochodzenia oraz ciekawych ludzi, którzy ją tworzą. Województwo świętokrzyskie ma duży potencjał w tym obszarze. Posiadamy produkty, które dzięki wprowadzeniu na Listę Produktów Tradycyjnych (LPT) uzyskały status produktu tradycyjnego oraz produkty regionalne, których nazwy zostały zarejestrowane przez Komisję Europejską – uzyskując chronione oznaczenia unijne. Mamy również wiele produktów o charakterze tradycyjnym wyróżnionych w konkursie wojewódzkim „Nasze Kulinarne Dziedzictwo” oraz dużo lokalnych specjałów, które znane są tylko wąskiej grupie konsumentów, często z polecenia, bądź oferowanych przy okazji festynów, kiermaszów, konkursów gminnych itp. Problemem w tym obszarze jest ciągle brak zorganizowanego rynku dla tego typu żywności, brak powiązania produktu tradycyjnego z ofertą turystyczną regionu i niedostateczna ich promocja a także niska skala zidentyfikowanych i wprowadzonych produktów na LPT, co umożliwia ich rozpoznawalność i promocję na skalę ogólnopolską.

Głównym celem działu będzie kontynuacja identyfikacji takich produktów w celu wprowadzenia ich na Listę Produktów Tradycyjnych oraz promocja żywności tradycyjnej i lokalnej poprzez współorganizację 2 konkursów o charakterze wojewódzkim, 6 na szczeblu powiatów i gmin a także poprzez wystawy i kiermasze organizowane w okresie przedświątecznym i podczas uroczystości lokalnych.

III. Nowe kierunki rozwoju gospodarstw agroturystycznych.

Rozwój agroturystyki w województwie świętokrzyskim trwa od 1994 roku. Na przestrzeni lat 1994-2012 następował dynamiczny wzrost ilości gospodarstw agroturystycznych – od 7 w 1994 r. – do 476 w 2012 r. Funkcjonowanie dziś na rynku turystyki wiejskiej nie jest łatwe. Gospodarstwa – zwłaszcza te o ubogiej ofercie, borykają się z brakiem klientów. Dotyczy to głównie działających w odosobnieniu i mających ograniczone możliwości spełnienia oczekiwań turystów.

W rozwoju działalności turystycznej jednym z kluczowych działań jest odpowiednia koncepcja marketingowa a jednym z jej zasadniczych elementów jest odpowiedni produkt. Należy tu wyjaśnić, że odpowiednia oferta agroturystyczna to taka, którą dana rodzina wiejska może jak najlepiej stworzyć wykorzystując zasoby materialne i finansowe gospodarstwa oraz umiejętności członków rodziny. To również taka oferta, która uwzględnia w pakiecie składniki specyficzne dla działalności gospodarstwa rolnego, życia wiejskiego, kultury materialnej, zwyczajów i tradycji. To wreszcie taka oferta, która skierowana jest do konkretnych grup nabywców, których potrzeby i preferencje są znane gospodarzom. A ponieważ potrzeby nabywców usług turystycznych stale się zmieniają, a równocześnie na rynku turystycznym istnieje coraz większa gama konkurencyjnych produktów – niezbędnym wydaje się doskonalenie oferty wypoczynku w gospodarstwie rolnym i środowisku wiejskim.

Stąd, jednym z głównych celów w tym obszarze będzie rozszerzenie oferty gospodarstw agroturystycznych prowadzących działalność rolniczą na edukację dzieci i młodzieży szkolnej oraz ich funkcjonowanie w ramach koordynowanej przez Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie sieci „Zagroda edukacyjna”.

Innym działaniem będzie upowszechnianie wśród właścicieli gospodarstw agroturystycznych idei ochrony dziedzictwa sadowniczego, poprzez odtwarzanie nasadzeń starych odmian drzew, głównie jabłoni i grusz. Założeniem jest, by ta swego rodzaju kampania popularyzująca zapomniane odmiany, mogła w przyszłości stanowić bazę dla edukacji turystów na temat poznawania ginących smaków.

Ważne miejsce zajmie również promocja agroturystyki, między innymi poprzez konkurs wojewódzki „Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne” oraz cykl artykułów w „Aktualnościach Rolniczych” prezentujących ciekawe inwestycje przeprowadzone w gospodarstwach w oparciu o środki z funduszy PROW 2007-2013.

IV. Rozwijanie działalności pozarolniczych przez rolników.

Trudna sytuacja w rolnictwie zmusza rolników do poszukiwania dodatkowych źródeł dochodu poza gospodarstwem. Obserwuje się coraz więcej działalności gospodarczych prowadzonych przez rodziny rolnicze w obszarze usług. Stosunkowo niewiele jest natomiast działalności z zakresu przetwórstwa żywności tradycyjnej na poziomie gospodarstwa, a także sprzedaży przez rolników swoich produktów w ramach tzw. sprzedaży bezpośredniej lub poprzez własne sklepy. Bariery w rozwoju takich działalności są zapewne trudności finansowe, skomplikowane przepisy prawne a także brak działań zespołowych wśród rolników.

Stąd, w planie założono popularyzowanie wśród rolników przetwórstwa żywności tradycyjnej w ramach tzw. działalności marginalnej lokalnej i ograniczonej (MOL) a także rozwijanie działalności usługowej wspartej funduszami z PROW.

V. Zwiększenie udziału organizacji kobiecych i stowarzyszeń w aktywizacji mieszkańców wsi i promocji regionu.

Na aktywizację wiejskich społeczności ma wpływ wiele czynników. Obecność organizacji, choćby takich jak Ochotnicza Straż Pożarna czy Koła Gospodyń Wiejskich zwiększa aktywność społeczną mieszkańców, poprzez między innymi wspólne angażowanie się w organizowanie wiejskich uroczystości, festynów itp. Motorem napędzającym aktywizację mieszkańców wsi są głównie stowarzyszenia i lokalne grupy działania, które dzięki dostępności funduszy unijnych realizują projekty poprawiające jakość życia na wsiach. Poważnym problemem dla większości małych stowarzyszeń i kół gospodyń wiejskich jest między innymi brak liderów, nieznamość przepisów prawnych, nieumiejętność pozyskiwania środków finansowych na przedsięwzięcia służące mieszkańcom.

Dotychczasowa praca działu na rzecz aktywizacji kobiet przyczyniła się między innymi do reaktywowania i zakładania Kół Gospodyń Wiejskich i powoływania stowarzyszeń oraz angażowania kobiet do udziału w konkursach poprawiających estetykę wsi, czy kiermaszach z żywnością lokalną.

W planie założono między innymi organizację turnieju wiedzy dla kobiet z KGW, organizację seminariów wyjazdowych do miejsc, w których zrealizowano ciekawe projekty służące mieszkańcom wsi a także udział w konkursach promujących lokalne smaki i kulinaria.

VI. Zwiększenie świadomości żywieniowej mieszkańców wsi.

Powszechny dostęp do żywności przemysłowej, działania marketingowe dużych sieci handlowych, nie ułatwiają dokonywania racjonalnych wyborów przy zakupie żywności. Niedostateczna wiedza żywieniowa pogłębia ten problem. Stąd głównym celem w tym obszarze będzie popularyzowanie zdrowego odżywiania wśród kobiet z Kół Gospodyń Wiejskich, gospodarstw agroturystycznych i dzieci z klubów 4H. Prowadzone będą pogadanki w szkołach nt. „Wiem co kupuję i wiem co jem” oraz konkurs

plastyczny. Rozpowszechniana będzie również informacja poprzez „Aktualności Rolnicze” o zagrożeniach zdrowotnych wynikających z nieprawidłowego odżywiania, walorach żywności tradycyjnej, przetwarzaniu i konserwowaniu produktów w gospodarstwach domowych.

2. Realizacja zadań

Do najważniejszych zadań działu PWGDIA należeć będzie:

- organizacja (w partnerstwie) 2 konkursów wojewódzkich na najlepszy regionalny produkt żywnościowy – „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów ” i „Smaki gęsiny” oraz 6 konkursów powiatowych i gminnych: „Potrawy regionalne powiatu włoszczowskiego”, „Sędziszowskie smaki”, „Specjały spod Łysej Góry”, „Strawczyńskie przysmaki”, „Festiwal pierogowy” oraz „Konkurs wielkanocny”,
- opracowanie 11 wniosków o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych,
- organizacja konkursu wojewódzkiego „Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne”,
- organizacja (w partnerstwie) turnieju wiedzy dla kół gospodyń wiejskich pn. „Nauka poprzez rywalizację – Turniej Wiedzy KGW”,
- opracowanie 7 wniosków na inwestycje w obszarze agroturystyki i usług pozarolniczych oraz 84 na inwestycje w gospodarstwie w ramach działań PROW 2007-2013 i 805 wniosków obszarowych,
- aktualizacja bazy gospodarstw agroturystycznych prowadzonej poprzez portal internetowy ŚODR,
- prowadzenie doradztwa i szkoleń z zakresu rozszerzenia oferty agroturystycznej w zakresie edukacji dzieci i młodzieży w ramach tzw. gospodarstw edukacyjnych oraz ich funkcjonowania w sieci „Zagroda edukacyjna” koordynowanej przez Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie,
- organizacja seminariów wyjazdowych dla kobiet,
- prowadzenie doradztwa dla rolników z zakresu wykorzystania funduszy strukturalnych z PROW 2007-2013 oraz płatności bezpośrednich.

Prowadzona będzie działalność informacyjna:

- poradnictwo z zakresu poprawy estetyki wsi, nieprawidłowego odżywiania, walorów smakowych żywności tradycyjnej, przetwarzania i konserwowania produktów domowym sposobem na łamach „Aktualności Rolniczych”,
- popularyzowanie na stronie internetowej Ośrodka kuchni regionalnej, oferty gospodarstw agroturystycznych, które zainwestowały w poprawę standardu obiektów dzięki funduszom z PROW 2007-2013,
- prowadzenie bazy gospodarstw agroturystycznych na stronie internetowej Ośrodka,
- wydanie ulotki na temat dziedzictwa kulinarnego regionu świętokrzyskiego,
- organizacja stoisk wystawienniczych promujących działalność działu na wystawach, kiermaszach itp. organizowanych w regionie,
- organizacja konkursów o zasięgu wojewódzkim i powiatowym promujących żywność tradycyjną i produkty lokalne,
- współpraca z mediami - wywiady oraz udział w audycjach Radia Kielce S.A. poświęconych między innymi promocji agroturystyki, żywności tradycyjnej charakterystycznej dla regionu świętokrzyskiego.

Realizację podstawowych zadań w zakresie przedsiębiorczości, wiejskiego gospodarstwa domowego i agroturystyki pokazuje tabela nr 7.

3. Realizacja programów zewnętrznych

Opracowano projekt autorski „Świętokrzyska Kuźnia Smaków” – komponent programu „Góry Świętokrzyskie naszą przyszłością”.

Jest to program wykorzystania potencjału regionu dla jego aktywizacji i rozwoju, realizowany przez Fundację Ośrodek Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej w Sandomierzu w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego, finansowany w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

Tabela 7. Realizacja podstawowych zadań w zakresie przedsiębiorczości, wiejskiego gospodarstwa domowego i agroturystyki

Lp.	Wyszczególnienie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko-Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem
1.	Doradztwo indywidualne: – ilość porad	235	340	240	400	475	300	235	205	400	255	485	210	77	90	3947
2.	Doradztwo grupowe: – ilość porad – planowana ilość uczestników	4 12	12 60	6 18	8 24	1 5	8 24	4 12	6 18	11 33	17 51	31 66	10 20	19 38	10 20	147 401
3.	Pokazy: – ilość pokazów – planowana ilość uczestników	1 5	3 40	1 10	3 24	1 5	2 10	1 10	2 10	2 20	2 12	1 6	1 10	1 10	1 8	22 180
4.	Szkolenia: – ilość szkoleń – planowana ilość uczestników	9 90	10 170	10 93	19 190	9 100	12 145	9 110	9 90	9 90	9 72	10 80	11 120	10 50	6 76	142 1476

DZIAŁ EKONOMIKI

1. Wstęp

Na terenach wiejskich od kilku lat obserwuje się wzmożone procesy inwestycyjne, na co mają wpływ różnego rodzaju środki finansowe, które można wykorzystać na realizację tych inwestycji. W roku 2013 nadal będzie widoczny ten proces, ponieważ wiele osób realizować będzie programy, na które uzyskali dofinansowanie głównie z PROW 2007-2013. Nadal będzie duże zapotrzebowanie na doradztwo związane z rozliczaniem już podpisanych umów, z dotrzymywaniem warunków, jakie muszą być spełnione w okresie obowiązywania umowy.

Ważnym elementem doradztwa i szkoleń w roku 2013 będą założenia do Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2014-2020.

W związku z inwestycjami, jakie realizują rolnicy i osoby zamieszkałe na terenach wiejskich niezmiernie ważny jest dobór optymalnych form finansowania realizowanych inwestycji, a w gąszczu ofert trudno jest wybrać optymalną, tym bardziej, że nie są to już tylko kredyty bankowe, ale również atrakcyjne oferty leasingowe, czy też pożyczki udzielane przez firmy leasingowe i inne podmioty. Proces inwestycyjny w gospodarstwie czy też firmie to działanie długofalowe i planuje się je na kilka lat, dlatego też ważnym elementem doradztwa będą możliwości uzyskania dotacji na inwestycje w latach 2014-2020.

Nadal niewystarczająca jest wiedza rolników na temat ubezpieczeń obowiązkowych i dobrowolnych, co przy coraz częściej występujących klęskach żywiołowych jest bardzo ważnym tematem, który nabiera coraz większego znaczenia i wymaga upowszechniania wśród rolników.

Ta sama sytuacja dotyczy opodatkowania gospodarstw na zasadach ogólnych podatkiem VAT, gdzie wiedza jest duża, ale nadal powiększa się grupa rolników, którzy potrzebują doradztwa w tym zakresie.

Ważnym wyzwaniem na rok 2013 będzie doradztwo i szkolenia w zakresie planowanego do wprowadzenia podatku dochodowego. Może się to okazać jednym z ważniejszych działań, jakie będą realizowane. Jeśli podatek ten wejdzie od roku 2014, to praktycznie wszyscy rolnicy w roku 2013 będą poszukiwać wiedzy z tego zakresu.

Na terenach wiejskich coraz częściej występuje dywersyfikacja działalności rolniczej i rozwój firm, które często tworzą rolnicy lub osoby powiązane z nimi rodzinie i to wywołuje duże zainteresowanie wiedzą na temat podstaw działalności nierolniczej (rejestracja, ubezpieczenia, podatki), a także pod względem możliwości uzyskania wsparcia finansowego na tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw.

Nadal ważnym obszarem będzie prowadzenie doradztwa dla rolników podejmujących wspólne działania w zakresie organizacji grup producenckich. Jest to bardzo trudny obszar doradztwa ze względu na duży brak zaufania do wspólnych działań. Istotnym elementem tego doradztwa będzie wykazywanie dobrych przykładów już funkcjonujących grup producenckich.

Posiadanie wiedzy na temat aktualnych cen rynkowych, tak na produkty rolnicze jak i na środki do produkcji, jest niezbędne dla świadczenia doradztwa na odpowiednio wysokim poziomie, dlatego też od wielu lat funkcjonujący system zbierania cen targowiskowych nadal będzie doskonały.

Będzie również kontynuowane wdrażanie rachunkowości rolniczej w systemie Polski FADN, który nadzoruje i wyznacza kierunki jego wdrażania Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Ogółem w 2013 roku prowadzonych będzie 308 książek FADN.

2. Realizacja zadań

W zakresie ekonomiki, planując zadania na 2013 rok przyjęto do realizacji następujące bloki problemowe:

- I. Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

II. Instrumenty pomocy finansowej dla rolników i osób działających na obszarach wiejskich z uwzględnieniem wspólnej polityki rolnej w latach 2014-2020.

III. Wsparcie ekonomiczno-organizacyjne dla rolników i grup producentów rolnych oraz innych podmiotów działających na obszarach wiejskich.

IV. Rachunkowość rolnicza.

V. Pozostałe zagadnienia nie ujęte w wymienionych blokach.

W tabeli 8 zawarto szczegółową realizację zadań z zakresu ekonomiki planowanych na 2013 rok a w tabeli 9 zadania dotyczące PROW 2007-2013 planowane do realizacji przez wszystkie działy ŚODR.

3. Realizacja programów zewnętrznych

W 2013 roku realizowany będzie 3 etap projektu „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 na temat *„Finanse gospodarstwa rolnego, ubezpieczenia rolników i gospodarstw rolnych”*.

Zorganizowanych zostanie 30 dwudniowych szkoleń dla 600 osób.

Tabela 8. Realizacja podstawowych zadań w zakresie ekonomiki

Lp.	Wyszczególnienie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Busko-Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem
1.	Doradztwo indywidualne: – ilość porad	204	282	210	294	215	260	264	285	880	1340	510	270	305	5319
2.	Doradztwo grupowe: – ilość porad – planowana ilość uczestników	5 15	14 70	4 16	8 24	16 48	7 21	4 12	3 9	23 69	61 139	6 30	14 42	12 24	177 519
3.	Szkolenia: – ilość szkoleń – planowana ilość uczestników	7 70	6 95	9 45	8 60	7 70	8 80	7 70	5 50	18 144	22 178	10 100	10 100	6 105	123 1167

Realizacja zadań w ramach bloku „Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013” przez wszystkie działy.

Zgodnie z założeniami Krajowego Planu Strategicznego Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, głównymi celami w okresie programowania jest wzmocnienie ekonomiczne gospodarstw rolnych oraz wzrost konkurencyjności sektora rolno-spożywczego. Ponadto podejmowane działania mają zapewnić różnicowanie działalności gospodarczej na wsi w celu tworzenia alternatywnych źródeł dochodów mieszkańców.

Podstawowe zadania w zakresie rozwoju obszarów wiejskich:

- Informowanie o możliwości i kryteriach uzyskania wsparcia dla gospodarstw rolnych w ramach działań ujętych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013.
- Upowszechnianie wiedzy o funduszach pomocowych, wspierających rozwój obszarów wiejskich.
- Informowanie o wymaganiach dotyczących gospodarstw rolnych dla ich funkcjonowania na Jednolitym Rynku Unii Europejskiej.
- Prowadzenie szkoleń dotyczących rozwoju obszarów wiejskich.

W tabeli nr 9 zostały ujęte zadania z bloku nr I „Pomoc rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013” realizowane przez wszystkich pracowników Ośrodka.

Tabela 9. Podsumowanie dla Bloku nr I dla całego Ośrodka

Lp.	Tematyka	PZD Końskie	PZD Włoszczowa	PZD Jędrzejów	PZD Skarżysko	PZD Kielce	PZD Pińczów	PZD Busko-Zdrój	PZD Kazimierza Wielka	PZD Starachowice	PZD Ostrowiec	PZD Opatów	PZD Sandomierz	PZD Staszów	Centrum Ogrodnicze	Zakład Modliszewice	Razem
1.	Doradztwo indywidualne dla rolników dotyczące pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	256	250	385	220	428	435	860	165	220	310	635	790	620	363	380	6317
2.	Doradztwo grupowe dla rolników dotyczące pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	8	6	12	2	10	11	8	12	7	10	55	39	11	19	2	210
		24	18	52	7	44	33	24	36	21	30	165	87	49	49	6	639
3.	Szkolenia: „Możliwości pozyskiwania funduszy strukturalnych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013”	9	9	12	3	9	5	10	1	4	1	30	19	12	7	8	139
		52	90	150	40	90	50	100	10	40	10	240	156	120	55	100	1303
4.	Sporządzanie wniosków o dopłaty bezpośrednie	300	480	410	180	680	300	420	400	180	420	790	600	480	365	125	6130
5.	Sporządzanie innych wniosków w ramach programów PROW na lata 2007-2013, w tym rolnośrodowiskowych	84	50	49	52	83	29	52	60	40	71	130	132	62	43	24	961

DZIAŁ METODYKI DORADZTWA, SZKOLEŃ I WYDAWNICTW

Do zasadniczych zadań w zakresie metodyki doradztwa, szkoleń i wydawnictw należeć będzie:

- koordynacja pracy oraz udzielanie pomocy w realizacji zadań Powiatowym Zespołom Doradczym działającym na terenie 102 gmin województwa,
- nadzorowanie procesów planowania i sprawozdawczości, doradztwa oraz szkolenia w ramach Systemu Zarządzania Jakością ISO,
- organizowanie i nadzorowanie przebiegu różnych form szkolenia i doskonalenia zawodowego rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, młodzieży wiejskiej oraz kadry własnej,
- informowanie zainteresowanych osób o możliwościach zdobywania i podwyższania kwalifikacji rolniczych w formach szkolnych i pozaszkolnych, a także rozwijanie współpracy ze szkołami i uczelniami rolniczymi,
- inspirowanie powstawania, wspieranie działalności oraz koordynacja pracy Klubów 4H,
- prowadzenie sekretariatu Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego,
- prowadzenie działalności informacyjno-wydawniczej,
- współudział i pomoc w organizacji różnego rodzaju imprez rolniczych (targi, wystawy, aukcje, konkursy, olimpiady, dożynki).

Realizacja wymienionych wyżej zadań odbywać się będzie przy współpracy z innymi jednostkami działającymi na rzecz rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i edukacji szczebla krajowego i wojewódzkiego.

W Dziale Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw gromadzona i przechowywana będzie podstawowa dokumentacja dotycząca realizacji szkoleń kursowych w postaci: programów kursów oraz rejestru wydanych zaświadczeń. Dotyczyć to będzie szkoleń organizowanych przez merytoryczne działy Ośrodka oraz Centrum Ogrodnicze.

W 2013 roku planuje się organizowanie kursów dla operatorów kombajnów do zbioru zbóż na terenie PZD, gdzie wystąpi tego typu zapotrzebowanie.

Doskonalenie zawodowe kadry własnej

W IV kwartale 2012 roku Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie przedstawiło ofertę dotyczącą kształcenia stacjonarnego i internetowego specjalistów, z której korzystać będą doradcy ŚODR Modliszewice. Ponadto seminaria doskonalenia zawodowego organizowane będą przez poszczególne działy merytoryczne oraz przez „Centrum Ogrodnicze” z uwzględnieniem potrzeb specjalistów branżowych.

Doskonalenie zawodowe w 2013 roku obrazuje tabela 10.

Tabela 10. Plan doskonalenia zawodowego pracowników ŚODR w 2013 roku

Lp.	Dział	Ilość szkoleń
1.	Dział Systemów Produkcji Rolnej, Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa: – doradcy i specjaliści ds. produkcji roślinnej – doradcy i specjaliści ds. produkcji zwierzęcej – doradcy i specjaliści ds. produkcji ekologii i ochrony środowiska	12 16 37
2.	Centrum Ogrodnicze	18
3.	Dział Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki	10
4.	Dział Ekonomiki	3
5.	Dział Metodyki Doradztwa Szkoleń i Wydawnictw	12
	Razem	108

Kluby 4H

Dzieci i młodzież z obszarów wiejskich skupione wokół Klubów 4H działających na terenie województwa świętokrzyskiego, w liczbie ponad 3000 członków zrzeszonych w 79 klubach (12 powiatach), w 2013 roku będą koncentrować swą działalność wokół projektów edukacyjnych tematycznie związanych z rolnictwem i rozwojem obszarów wiejskich ekologią i ochroną środowiska, bezpieczeństwem i higieną pracy w gospodarstwach rolnych, rozwojem drobnej przedsiębiorczości oraz projektami dotyczącymi dziedzictwa kulturowego.

Zaplanowano na 2013 rok:

1. Konkursy:

- Konkurs wojewódzki dla dzieci i młodzieży wiejskiej w zakresie dziedzictwa kulturowego pn. „Samorodny twórca perłą mojej ziemi”. Planowane jest wydanie publikacji podsumowującej konkurs – wyłonienie nieznanymi twórców – pereł regionu świętokrzyskiego, w nakładzie 250 egz. we współpracy z Wojewódzkim Domem Kultury oraz Muzeum Narodowym.
- Konkurs wojewódzki dla Klubów 4H we współpracy ze Świętokrzyskim Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej o tematyce europejskiej.
- Udział Klubów 4H w konkursach ogólnopolskich adresowanych do dzieci i młodzieży.

2. Wymianę międzynarodową:

- ze Stanami Zjednoczonymi (Stan Indiana) – nastąpi podpisanie umowy wymiany międzynarodowej na kolejne lata współpracy.
- z Finlandią w ramach programu „Nauka przez praktykę” we współpracy z Fińską Federacją 4H.

3. Projekt edukacji ekologicznej „Na ratunek pszczołom”.

Projekt zakłada edukację ekologiczną mającą na celu przybliżenie zagrożeń, jakie niesie za sobą wymieranie pszczół lub ich nieobecność. Zakłada cykl spotkań w szkołach ze specjalistami w zakresie pszczelarstwa, jak również zakładanie ogródków przyшкоlnych przez dzieci i sadzenie kwiatów i krzewów z uwzględnieniem roślin miododajnych w ramach apiterapii. Przygotowywany we współpracy z Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie i Ambasadą Amerykańską.

4. Polskie zabytki UNESCO – wkład Polski w dziedzictwo kulturowe Europy i świata – projekt edukacyjny.

5. Opracowanie przewodnika „Spacerkiem po Gminie Bejsce” to inicjatywa nowych Klubów 4H z Gminy Bejsce – opracowanie przewodnika po powiecie kazimierskim, ukazującego nieznaną oblicze gminy.

6. Imprezy wojewódzkie, powiatowe i gminne – w ramach programów edukacyjnych z zakresu, ekologii, przedsiębiorczości i rękodzielnictwa ludowego.

7. Seminaria – szkolenia: stacjonarne i wyjazdowe:

- członkowie klubów 4H oraz liderzy i wolontariusze uczestniczyć będą w szkoleniach, pokazach, seminariach wyjazdowych, spotkaniach międzyklubowych o zasięgu wojewódzkim i ogólnopolskim, warsztatach organizowanych przez ŚODR, Fundację Edukacyjną 4H w Polsce oraz inne instytucje współpracujące z dziećmi i młodzieżą wiejską.
- Dni Owada – organizowane dla młodzieży na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie.

8. Uczestnictwo w przedsięwzięciach zorganizowanych przez Fundację Edukacyjną 4H w Polsce:

- Gala Kryształowej Koniczyny w Warszawie,
- Spotkanie z Prymasem Polski i Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- Złot ogólnopolski klubów 4H.

9. Cykl artykułów do „Aktualności Rolniczych”, współpraca z mediami:

- aktywizowanie członków klubów 4H do systematycznych publikacji przedsięwzięć klubowych w miesięczniku „Aktualności Rolnicze”,
- współpraca z regionalnymi mediami,
- publikacje na stronie internetowej Ośrodka.

WYDAWNICTWA I INFORMACJA

1. Wstęp

W dzisiejszej sytuacji ekonomicznej informacja zyskuje coraz większe znaczenie. Informacja rolnicza powinna być: aktualna, rzetelna, wyczerpująca i łatwo dostępna. Chodzi oczywiście o cenny czas i najlepsze jego wykorzystanie. Szybkość uzyskania informacji determinuje późniejsze jej wykorzystanie.

W branży rolniczej już nie tylko nowinki technologiczne dotyczące produkcji są podstawową informacją. Teraz na plan pierwszy wysuwa się znajomość perspektyw finansowych związanych zwłaszcza z programami unijnymi wsparcia, tzn. rozpoznanie ścieżek dostępu i funkcjonowania programów. Nie mniej ważne są zagrożenia, jakie niosą zmiany cywilizacyjne, a w tym te najważniejsze – środowiska przyrodniczego i związane z żywnością. Jednakże bez względu na to, czy informacja jest technologiczna, ekonomiczna czy marketingowa przybiera różne formy. Nie jest to już tylko obraz i słowo drukowane, ale również rejestrowane na elektronicznych nośnikach i publikowane w internecie. Wymienione formy brane będą pod uwagę przy realizacji zadań.

2. Realizacja zadań

Podstawowe zadania to:

- przygotowanie oraz druk wydawnictw własnych,
- przygotowanie informacji na stronę internetową,
- prowadzenie biblioteki zakładowej.

W 2013 roku wydawany będzie periodyk – „Aktualności Rolnicze”, który jest miesięcznikiem. Publikowane w nim będą artykuły z zakresu technologii produkcji i doświadczalnictwa, ekonomiki i przedsiębiorczości, marketingu produktów rolnych, ekologii, aktualne zalecenia dla producentów rolnych, istotne wydarzenia z regionu oraz prezentowane ciekawe rozwiązania gospodarcze i technologiczne, programy unijne. Ponadto włączone będą, podobnie jak w latach ubiegłych, zagadnienia dotyczące produkcji ogrodniczej redagowane przez specjalistów „Centrum Ogrodniczego”. Nakład miesięczny „Aktualności Rolniczych” – 2200 egz.

Ponadto działalność informacyjno-wydawnicza Ośrodka będzie polegała na:

- emisji broszur, ulotek obejmujących swym zakresem wiedzę technologiczną, ekonomiczną, ekologiczną, marketingową oraz z zakresu nowych inicjatyw i programów pomocowych, przydatną rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich,
- wydawaniu i dystrybucji materiałów promujących region świętokrzyski w formie folderów i plakatów, przewodników oraz innych materiałów informacyjnych i szkoleniowych, instrukcji, druków itp.,
- promocji Ośrodka poprzez przygotowanie elementów graficznych na imprezy rolnicze, tj. Dni Otwartych Drzwi, targi, kiermasze, wystawy, dożynki,
- współdziałaniu z instytucjami i uczelniami rolniczymi, samorządowymi oraz innymi jednostkami pracującymi na rzecz rolnictwa oraz mediami.

Działalność wydawniczą Ośrodka obrazuje tabela nr 11.

Tabela 11. Wydawnictwa ŚODR Modliszewice w 2013 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Rodzaj	Ilość pozycji	Format	Nakład
1.	Produkcja roślinna: <ul style="list-style-type: none"> • wydawnictwa nowe • wydawnictwa wznowione 	B / U	10 17	A5	500 850
2.	Produkcja zwierzęca: <ul style="list-style-type: none"> • wydawnictwa nowe • wydawnictwa wznowione 	B / U	10 18	A5	1080 930
3.	Ekologia i ochrona środowiska: <ul style="list-style-type: none"> • wydawnictwa nowe • wydawnictwa wznowione 	U	6 2	A5	550 600
4.	Przedsiębiorczość, Wiejskie Gospodarstwo Domowe i Agroturystyka: <ul style="list-style-type: none"> • wydawnictwa nowe • wydawnictwa wznowione 	U	1 18	A5	100 1800
5.	Ekonomika: <ul style="list-style-type: none"> • wydawnictwa nowe • wydawnictwa wznowione 	B / U	5 1	A5	300 100
6.	Produkcja ogrodnicza: <ul style="list-style-type: none"> • wydawnictwa nowe 	B	6	A5	500
Łącznie			94		7310

PODSUMOWANIE

Rok 2013 będzie stał pod znakiem końcowego etapu realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Informowanie rolników o możliwościach uzyskania wsparcia finansowego w ramach tego programu będzie ważnym zadaniem stojącym przed specjalistami ŚODR. Jednocześnie pojawi się konieczność zapoznawania rolników z założeniami Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej od roku 2014.

Rok przyszły będzie jednocześnie ważnym okresem funkcjonowania Ośrodka w ustalonym systemie doradztwa rolniczego, wymagającym sprostania konkurencji przy wykonywaniu usług doradczych. W tym celu zakłada się działanie zgodne z uzyskanym certyfikatem Systemu Zarządzania Jakością wg normy PN-EN ISO 9001:2009.

Przyjęte do realizacji (przez poszczególne działy i Centrum Ogrodnicze) zadania przedstawiają się następująco:

1. Porady indywidualne – **31014** porad
2. Doradztwo grupowe – **1217** spotkań dla **3814** rolników
3. Szkolenia – **1060** szkoleń dla **11630** osób
4. Pokazy – **171** dla **1053** uczestników
5. Demonstracje – **131**
6. Opracowanie wniosków o dopłaty obszarowe – **6130**
7. Sporządzanie wniosków rolnośrodowiskowych i z pozostałych działań – **961**
8. Wydawnictwa nieperiodyczne – **94** pozycji broszur i ulotek o łącznym nakładzie **7310** egz.
9. Wydawnictwa periodyczne – druk **11** edycji miesięcznika „Aktualności Rolnicze” – nakład miesięczny **2200** egz.
10. Współpraca z klubami 4H – ok. **3000** dzieci i młodzieży w **79** klubach

Zbiorcze zestawienie planowanych do realizacji w 2013 roku podstawowych zadań doradczych, upowszechnieniowych i szkoleniowych, realizowanych w poszczególnych działach (dziedzinach) zawiera tabela nr 12.

Tabela 12. Zestawienie zbiorcze wybranych zadań planowanych do realizacji w 2013 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Produkcja roślinna	Produkcja zwierzęca	Ekologia i ochrona środowiska	Produkcja ogrodnicza	Przedsiębiorczość, Wiejskie Gospodarstwo Domowe i Agroturystyka	Ekonomika	Razem
1.	Doradztwo indywidualne: – ilość porad	6731	4167	4419	6431	3947	5319	31014
2.	Doradztwo grupowe: – ilość spotkań – ilość uczestników	243 864	207 619	183 565	260 846	147 401	177 519	1217 3814
3.	Pokazy: – ilość pokazów – ilość uczestników	71 400	53 310	2 10	23 153	22 180		171 1053
4.	Demonstracje	70	49		12			131
5.	Szkolenia: – ilość szkoleń – ilość uczestników	220 2021	251 3318	201 1921	93 1127	142 1476	153 1767	1060 11630

Przyjęte do realizacji zadania wymagać będą ścisłej współpracy z różnymi urzędami, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz szeroko rozumianego rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa, w szczególności z:

- Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Radą Rolnictwa Ekologicznego,
- Samorządem wojewódzkim,
- Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach,
- Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Radą Rolnictwa Ekologicznego,
- Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie, Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie, SGGW w Warszawie, Politechniką Świętokrzyską i Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach,
- Świętokrzyską Izbą Rolniczą w Kielcach,
- Świętokrzyskim Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Kielcach,
- Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim w Kielcach,
- Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa OR w Kielcach,
- Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Kielcach,
- Państwową Inspekcją Pracy w Kielcach,
- Agencją Rynku Rolnego w Kielcach,
- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz jego oddziałami w Krakowie, Poznaniu i Radomiu,
- rolniczymi instytutami naukowymi, takimi jak: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie, Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno – Spożywczego w Warszawie, Instytut Technologiczno - Przyrodniczy w Falentach, Centralny Ośrodek Badań Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej, Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie, Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach, Instytut Zootechniki – Państwowym Instytut Badawczy w Balicach,
- Państwowym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie oraz Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach,
- Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Kielcach,
- Centralą Nasienną w Kielcach Sp. Z o.o.,
- Polską Akademią Nauk, Wydział Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynarii,

- Głównym Inspektoratem Weterynarii w Warszawie, Wojewódzkim Inspektoratem Weterynarii w Kielcach i Powiatowymi Inspektoratami Weterynarii,
- Mazowieckim Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o. w Łowiczu.
- Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka Oddział w Łodzi,
- Polskim Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS,
- Polskim Związkiem Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego,
- Świętokrzyskim Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej oraz innymi związkami i zrzeszeniami branżowymi oraz związkami zawodowymi rolników,
- Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
- Targami Kielce,
- Krajową Siecią Obszarów Wiejskich,
- Świętokrzyskim Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.,
- Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Ośrodkiem Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej w Sandomierzu,
- Stowarzyszeniami EKONATURA i EKOTEL,
- Towarzystwem Badań i Ochrony Przyrody w Kielcach,
- Świętokrzyskim Stowarzyszeniem Hodowców Królików i Drobego Inwentarza w Kielcach,
- Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego w Warszawie,
- Świętokrzyskim Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej,
- Muzeum Wsi Kieleckiej i Muzeum Narodowym w Kielcach,
- Fundacjami: Edukacyjną 4H w Warszawie oraz FAPA,
- Ambasadą Amerykańską,
- grupami producenckimi, firmami, producentami środków do produkcji rolnej, urzędami gmin, miast i gmin, starostwami powiatowymi, szkołami, lokalnymi grupami działania, fundacjami, środkami masowego przekazu oraz stowarzyszeniami.

Program działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach na 2013 rok opiniuje Rada Społeczną Doradztwa Rolniczego oraz zatwierdza Sejmik Województwa Świętokrzyskiego.